

سهم ۵ درصدی ایران از تجارت ۸ میلیارد دلاری زعفران جهان

به گزارش تسنیم، صنعت زعفران در دنیا ۸ میلیارد دلار گردش مالی دارد و ایران با فاصله زیادی بزرگ‌ترین تولید کننده این محصول در جهان است، اما نه تنها بزرگ‌ترین صادر کننده این محصول نیست بلکه تنها ۵ درصد از این گردش مالی نصیب ایران می‌شود. صادرات زعفران ایران عمدتاً به صورت خام و حتی فلذای انجام می‌شود به همین منظور سود اصلی صادرات نصیب کشورهای می‌شود که محصول نهایی و فرآوری شده از زعفران را عرضه می‌کنند. باید توجه داشت که زعفران را در دنیا تنها به صورت خام استفاده نمی‌کنند، بلکه این محصول در صنایع مختلفی از جمله صنایع غذایی، دارویی و آرایشی و بهداشتی مورد استفاده قرار می‌گیرد. گفتنی است ۹۹ درصد زعفران صادراتی ایران به صورت خام، ۱۰ تا ۱۵ درصد خام اما در بسته‌بندی های کوچک و مابقی به صورت فلذای و در بسته‌بندی های بزرگ صادر می‌شود. قابل ذکر است از زعفران حتی می‌توان عطر، طعم و عصاره استخراج کرد که قیمت آن در این صورت ۱۰ برابر ماده اولیه خام است. این موضوع از این منظر دارای اهمیت است که عصاره زعفران ۱۰ برابر خود زعفران قیمت دارد به طوری که برای هر گرم آن ۵۰ تا ۶۰ یورو پرداخته می‌شود در حالی که قیمت هر کیلوگرم زعفران خام ۵۰۰ تا ۶۰۰ یورو است.

اعتراض تند توکلی به اهمال در رسیدگی به فساد در گمرک

عضو مجمع تشخیص مصلحت نظام در مکاتبات با وزیر اقتصاد از اهمال و عدم رسیدگی مسئولان ارشد گمرک در برخورد با تخلفات صورت گرفته به‌ویژه در یکی از گمرکات اجزایی اعتراض کرد. به گزارش اقتصادآنلاین؛ احمد توکلی، رئیس هیات‌مدیره دیده‌بان شفافیت و عدالت در مکاتباتی با فرهاد دژی‌سند، وزیر امور اقتصادی و دارایی تاکید کرد: «همان‌گونه که مطلعید گمرک گلوگاه اصلی واردات و صادرات کالا به‌تبع بستر مستعد تخلفات و فساد مالی است، یکی از این مراکز فسادخیز گمرک فرودگاه است. دیده‌بان شفافیت در دو سال گذشته طی مکاتبات متعدد با گزارش‌هایی از مصادیق تخلف و فساد مالی صورت گرفته در گمرک مذکور جناب‌عالی را مطلع کرده است، لیکن با وجود ارجاع این گزارش‌ها به گمرک جمهوری اسلامی ایران از نسوی شما تخلفات صورت گرفته با اهمال و بی‌توجهی مسئولان گمرک مواجه شده است و آنها به‌جای برخورد با متخلفان سعی در فرافکنی و لوئ کردن و به حاشیه بردن تخلفات می‌کردند. در ادامه، دامنه فساد گمرک به جایی رسید که در هفته‌های اخیر دستگاه قضایی وارد عمل شد و تنی چند از مسئولان گمرک مذکور دستگیر شدند. این روند فسادناز برخورد قاطع جناب‌عالی را می‌طلبد که هم بازدارنده و هم پیشگیرانه باشد. دیده‌بان شفافیت پیشنهاد می‌کند قبل از اینکه دستگاه امنیتی و اطلاعاتی و قضایی به سایر موارد فساد ورود پیدا کنند به‌منظور جلوگیری از تداوم روابط فسادناز در گمرک، کارگروهی متشکل از متخصصان مطلع در امور گمرکی خارج از مجموعه گمرک تشکیل شود تا ضمن شناسایی گلوگاه‌های فساد در گمرک، کلیه تخلفات مالی و فساد اقتصادی در این دستگاه شناسایی و مورد رسیدگی و برخورد قانونی قرار گیرد.»

حجم سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت ۲ برابر شد

آمارهای منتشر شده از سوی وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) نشان می‌دهد که در پنج ماهه نخست امسال حجم سرمایه‌گذاری خارجی مصوب در بخش صنعت، معدن و تجارت ۹۷ درصد رشد داشته است. به گزارش ایسنا، تا پایان مردادماه امسال ۴۹ طرح صنعتی، معدنی و تجاری به ارزش ۸۵۰ میلیون دلار در هیات سرمایه‌گذاری خارجی مصوب شده که به لحاظ تعداد و حجم به ترتیب ۳۲ و ۹۷ درصد نسبت به مدت مشابه سال گذشته افزایش داشته است؛ به‌طوری‌که در پنج ماهه اول سال گذشته سرمایه‌گذاری خارجی در بخش صنعت، معدن و تجارت شامل ۳۷ طرح به ارزش ۴۳۱ میلیون دلار بوده است. در این میان آمارها نشان می‌دهد که در این مدت ۶۰ طرح سرمایه‌گذاری خارجی به ارزش ۲۴۰۰ میلیون دلار در کل بخش‌های اقتصادی کشور تصویب شده و بخش صنعت، معدن و تجارت ۲۶ درصد از سرمایه‌گذاری خارجی مصوب را در پنج ماهه اول امسال به خود اختصاص داده است. همچنین در این مدت بخش صنعت با ۴۱ طرح ۸۲/۶ درصد از سرمایه‌گذاری خارجی را به خود اختصاص داده است. در بخش معدن و تجارت نیز به ترتیب پنج و سه طرح تصویب شده که یعنی ۱۰/۱۲ و ۶۱/۲ درصد از کل سرمایه‌گذاری خارجی را به خود اختصاص داده‌اند. براساس این آمار از بین ۴۹ طرح یادشده ۲۶ طرح به ارزش ۷۲۸ میلیون دلار در حال طی کردن مراحل اجزایی و ۲۳ طرح به ارزش ۱۲۲ میلیون دلار در حال بهره‌برداری است. چهار گروه نخست سرمایه‌پذیر نیز شامل ساخت مواد و محصولات شیمیایی، ساخت فلزات اساسی، ساخت محصولات غذایی و انواع آشامیدنی‌ها و ساخت ماشین‌آلات و تجهیزات طبقه‌بندی نشده در جای دیگر است که به ترتیب ۴۵، ۴۵، ۳۲ و ۲۶ میلیون دلار از سرمایه‌گذاری خارجی را به خود اختصاص داده‌اند. آلمان، امارات متحده عربی، چین و ترکیه نیز چهار کشور نخست سرمایه‌گذار هستند که به ترتیب ۳۴، ۵۴، ۳۲ و ۳۰ میلیون دلار از حجم سرمایه‌گذاری خارجی مربوط به آنها بوده است. همچنین در بین استان‌ها، سیستان و بلوچستان، خوزستان، تهران، آذربایجان شرقی و البرز و به ترتیب ۴۲، ۲۸، ۸ و ۴ درصد از این سرمایه‌گذاری را جذب کرده‌اند.

۳ اولویت برای ساماندهی اقتصاد ایران

«فرهیختگان» در گفت‌وگو با کامران ندری چالش‌های فعلی اقتصاد ایران و راه‌های برون‌رفت از آنها را بررسی کرده است

سقوط ۵۱۰ درصدی ریال در برابر دلار و ۹۸ درصدی در برابر یورو

در حالی که تا همین چندماه پیش، قیمت سکه ۵ میلیون تومان بود و به ناگهان در عرض حدود دو ماه، سکه ۴ میلیونی نیز با ۱۸۰ درصد افزایش قیمت به ۱۱ میلیون و ۲۵۰ هزار تومان و طلا نیز به یک میلیون و ۹۶ هزار تومان رسیده است. حالا خرید یک سکه معادل بیش از ۵ برابر حداقل حقوق یک کارگر و ۳ برابر حداقل حقوق یک کارمند است. همچنین کاهش ۴۰ درصدی ارزش پول ملی و سرمایه مردم در ۵ ماهه ابتدایی سال ۹۹ و از آن سو تثبیت قیمت هر دلار آمریکا در بازار کشور در نرخ ۲۲ هزار و ۵۰۰ تومان را شاهدیم.

حالا چند سالی است که سرکشی دلار و دیگر بازارها توامان شده و با گرفتاری‌های اقتصادی و معیشتی، روزه‌روز ارزش دارایی‌ها و سرمایه‌مردم در حال کاهش است. نکته قابل تأمل آنجاست که حتی اشناراهای در کلام دولت‌مردان به چشم عجیب قیمت دلار و سکه یا به بیان دیگر کاهش ۶۰ درصدی ارزش پول ملی و سرمایه مردم در ۲ ماه اخیر نمی‌شود. به‌ویژه آنکه مهم‌ترین نمودهای سنسجش سرمایه و درآمد مردم، قیمت طلا و معادل ارزش پول ملی (بهای ارز) است، با این حال حتی کوچک‌ترین اشاره‌ای به چشم برسام‌آور بهای طلا و سکه در روزها و هفته‌های اخیر و کنترل این بازار نمی‌شود. بررسی‌ها نشان می‌دهد که سقوط ریال در برابر ارزهای دیگر در طول ۵ سال اخیر بی‌سابقه بوده است. به‌طوری‌که قیمت هر دلار آمریکا به‌طور متوسط در سال ۹۵ برابر با ۳۷۰۰ تومان بوده است که این نرخ در روز گذشته به عدد ۲۲ هزار و ۶۰۰ تومان رسیده بود. این مساله به‌معنی کاهش ۵۱۱ درصدی ارزش ریال در برابر دلار در طول ۵ سال اخیر است. این وضعیت همچنین در مورد دیگر ارزها نیز صادق و به مراتب وخیم‌تر است. ارزش ریال در برابر یورو در ۵ سال اخیر با افت ۶۸۰ درصدی و در برابر پوند انگلیس نیز با سقوط ۵۵۰ درصدی همراه بوده است. کاهش ارزش ریال در برابر ارزهای خارجی دارای آثار مخربی نه‌فقط در حوزه کالا‌های وارداتی بوده، بلکه براساس چسبندگی‌های موجود کالایی، تمامی محصولات داخلی را درگیر افزایش قیمت و تورم می‌کند. این مساله همچنین با مختل کردن طرف عرضه اقتصاد مستقیماً عاملی برای ورشکستگی بنگاه‌ها و افزایش بیکاری فعالان اقتصادی می‌شود.

دولت ضعف‌های خود را با تحریم توجیه می‌کند

کامران ندری؛ استاد دانشگاه امام صادق (ع) و مدیر اسبق گروه بانکداری اسلامی پولی و بانکی بانک مرکزی با انتقاد از مدیران دولتی، وضعیت کنونی اقتصاد کشور را ماحصل عملکرد آنان دانست. این اقتصاددان با تصریح این نکته که مدیران ما در سیاست‌هایی که هیچ ارتباطی به بیرون و تحریم‌ها هم نداشته است، توان موفقیت نداشته‌اند، معتقد است رفع تحریم‌ها، پایدارسازی بدهی‌های دولت و تحول‌های نظام بانکی... منوط به پوست‌اندازی مدیرانی است که سال‌ها در راس سیاستگذاری‌های اقتصادی کشور بوده‌اند و نه تنها اعتماد عمومی از آنها سلب شده بلکه با وجود آنها راه ورود جوانان و نخبگان نیز بسته شده است.

ندری در پاسخ به این سوال که با توجه مشکلات مختلف در ابعاد متفاوت اقتصاد ایران، اولویت سیاستگذار برای بهبود اوضاع چه باشد، گفت: «تجربه سه سال گذشته نشان می‌دهد که دولت حداقل در مدیریت‌های اقتصادی ضعیف عملکرد است هرچند تمایل به نشان دادن موفقیت خود دارد. اما بررسی شاخص‌ها نشان می‌دهد که عملکرد اقتصادی دولت در سه سال گذشته در وضعیت بسیار نامناسبی قرار داشته است. این شاخص‌ها نشان می‌دهد که اقتصاد مقاومتی در حیطه مدیریتی دولت به مرحله اجرا نرسیده و دولت موفق به کاهش فشارهای اقتصادی نشده است. شاید چنین بحث‌هایی مورد قبول دولت نباشد اما همه مردم و جریان‌ها با توجه به آمارها و اطلاعات اقتصادی که می‌بینند و یا در زندگی خود حس می‌کنند گلایه‌مند هستند.» وی ادامه می‌دهد: «متأسفانه شرایط تحریمی کاملاً باب میل مدیران دولتی است، چرا که آنها از تحریم به‌عنوان ابزاری برای توجیه ضعف‌ها استفاده می‌کنند و نه تنها اقدامی برای حل این بی‌برنامگی‌ها نمی‌کنند بلکه اجازه هرگونه تحولی را نیز نمی‌دهند.»

اولویت اول: تغییر مدیران ناکارآمد دولت

استاد دانشگاه امام صادق (ع) در ادامه می‌گوید: «هرچند در سال‌های منتهی به سال ۹۶ نیز وضعیت با شرایط کنونی تفاوت چندانی نداشت اما آن موقع درآمدهای نفتی همه نا کارآمدی‌ها و کاستی‌ها را پوشش می‌داد. به اعتقاد وی، کشور ما ضعف جدی در تربیت مدیران داشته

محصول ناخالص داخلی (GDP) کشور و رشد آن به قیمت ثابت (سال پایه: ۱۳۹۰) ارقام به میلیارد ریال	سال	محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار	رشد محصول ناخالص داخلی به قیمت بازار (درصد)	رشد محصول ناخالص داخلی به قیمت ثابت (درصد)	مشاربه سال قبل (درصد)
بهار ۹۹	۱۶۵۵۵۳۳	۱۱۴۴۹۶۴ / ۵۷	۱۳	-۱۷	
سال ۹۸	۶۹۶۲۰۴۴	۶۰۵۳۷۰۲ / ۵۶	۷	-۵ / ۶	
سال ۹۷	۷۴۷۹۲۰۹	۶۰۸۱۲۰۳ / ۵۵۷	۱۳ / ۴	-۱ / ۵	
سال ۹۶	۷۸۰۱۵۸۲	۶۱۷۹۲۳ / ۴۲	۴	۵	
سال ۹۵	۷۴۹۴۱۷۹	۵۸۷۶۷۰۶ / ۴۹۹	۱۴	۹	
سال ۹۴	۶۵۷۷۲۹۳	۵۳۸۸۳۰۱ / ۷۶۹	۵ / ۵	-۵ / ۱	
سال ۹۳	۶۵۸۰۶۱۹	۵۳۹۲۱۶۴ / ۸۵۱	۳ / ۲	۲ / ۹	
سال ۹۲	۶۴۳۴۳۷۲	۵۲۳۹۲۰۵ / ۵۴۲	۵ / ۲	۳ / ۹	
سال ۹۱	۶۲۷۹۳۳۸	۵۰۶۳۲۱۷ / ۴۷۶	۹ / ۵	-۲ / ۳	

میانگین نرخ ارزهای عمده و تغییرات ارزش ریال در برابر آنها طی ۵ سال اخیر	سال	فرانک سوئیس	پوند انگلیس	یورو	دلار آمریکا
سال ۱۳۹۵	۳,۶۴۴	۴,۸۰۱	۳,۴۰۳	۳,۷۲۳	
سال ۱۳۹۶	۴,۰۴۵	۵,۴۴۷	۳,۷۱۶	۴,۶۶۴	
سال ۱۳۹۷	۱۰,۷۸۳	۱۴,۲۹۸	۱۰,۷۳۵	۱۱,۹۷۹	
سال ۱۳۹۸	۱۲,۹۱۸	۱۶,۳۹۳	۱۱,۹۱۳	۱۳,۰۱۷	
فروردین ۹۹	۱۵,۸۳۰	۱۹,۴۰۳	۱۴,۹۷۱	۱۶,۲۹۱	
اردیبهشت ۹۹	۱۶,۹۳۳	۱۹,۸۲۹	۱۵,۰۸۹	۱۶,۶۷۲	
خرداد ۹۹	۱۸,۹۵۵	۲۲,۱۷۶	۱۹,۴۶۱	۱۷,۳۶۰	
تیر ۹۹	۲۳,۷۱۶	۲۷,۷۵۱	۲۳,۵۴۱	۲۱,۲۵۱	
مرداد ۹۹	۲۵,۲۰۶	۲۹,۹۲۸	۲۵,۸۷۳	۲۰,۹۰۰	
نیمه اول شهریور ۹۹	۲۶,۲۶۳	۳۱,۴۲۵	۲۶,۷۰۲	۲۲,۷۵۰	
کاهش ارزش ریال در مقایسه با سال ۹۵ (درصد)	۶۲۱	۵۵۵	۶۸۰	۵۱۰	
کاهش ارزش ریال در سال ۹۹ (درصد)	۶۲	۶۲	۷۸	۴۰	

است و تجربه ثابت کرده عمده آنها در فعالیت سیاستگذاری خود، ناموفق عمل کرده‌اند.» ندری تصریح می‌کند: «مقصود از نبود مدیران کارآمد مدیرانی است که بتوانند کشور را بدون تکیه به درآمدهای نفتی اداره کنند که برای تحقق این مسیر نه مدل اقتصادی، نه سیاست‌ها و نه مدیران مطلوبی را آماده کرده‌ایم. این واقعیت است و باید آن را پذیرفت چرا که این برداشت نه تنها برداشت اقتصاددان‌ها و جامعه نخبگان است بلکه برداشت عموم مردم نیز همین است. البته نمی‌توان همه ابعاد مشکلات را به تحریم ارتباط داد که این کار را دولت می‌کند. چرا که به‌عنوان مثال اوضاع به‌وجود آمده در بازارهای مالی علی‌الخصوص بازار سهام در چند ماهه اخیر که دیگر ارتباطی به مسائل بیرونی نداشت و تماماً به نحوه اجرا سیاست‌های داخلی بازمی‌گشت.»

اولویت دوم: پایدارسازی بدهی‌های دولت

ندری در پاسخ به این سوال که در صورتی که تحریم‌ها همچنان ادامه داشته باشد، کدام اولویت اقتصادی را می‌توان برای بهبود اوضاع اقتصادی مورد توجه قرار داد، گفت: «می‌توان پایدارسازی بدهی‌های دولت را به‌عنوان اولویت دوم در اقتصاد کشور عنوان کرد. دولت ما براساس همان ناکارآمدی مدیریتی گشته شده درگیر کسری بودجه عمیقی است که هزینه‌های دولت در برابر خدمات آن بسیار بالاتر است. این بدین معنی است که هزینه‌های دولت در مقایسه با منافعی که مردم جامعه احساس می‌کنند بسیار بالاتر است. البته باید گفت که این کسری بودجه مربوط به این چند سال نیست و انباشتی از دهه‌های متوالی است که در سال‌هایی با درآمد نفتی جریان می‌شده است، اما در سالی مثل ۹۹ نمی‌توان به درآمدهای نفتی دل بست.»

دولت نه هزینه‌ها را کنترل کرده و نه درآمد داشته

ندری معتقد است: «دولت با حمله به پایه پولی و استقرار از بانک مرکزی درصدد جبران این کسری در سال‌های اخیر بوده است که چنین روش‌هایی عامل تورم روزها و ماه‌های اخیر است. این بدین معنی است که با وجود نبود درآمدهای نفتی دولت از دیگر مسیرها درآمد چندانی کسب نکرده است و در نهایت به پولی‌سازی کسری بودجه محتاج شده است. البته اگر اظهار نظر مسئولان دولتی را در مورد این مشکلات پیگیر باشیم، به تورم‌های بالا و فشارهای اقتصادی کم‌رشدکن نمی‌رسیم، چرا که به‌عنوان نمونه تورم اعلامی مردادماه در حدود ۳ درصد بوده در صورتی که تورمی که جامعه احساس کرده، بسیار بیشتر از این حرف‌هاست.» وی در مورد متناقض بودن آمارهای اعلامی در مقایسه با واقعیت، افزود: «مرکز آمار بر اساس ۴۷۰ اقدام مدنظر خود تورم کشوری را اعلام می‌کند که چنین روشی، تفاوت‌های مصرفی اصناف‌ها و قومیت‌های متفاوت و تورم بیشتر کالا‌های در نظر نمی‌گیرد.»

این تحلیلگر مسائل اقتصادی خاطرنشان کرد: «بنابراین با توجه به تورم‌های موجود دولت در پایدارسازی بدهی‌های خود موفق نبوده است و با اینکه در حدود ۶۰ هزار میلیارد تومان اوراق بدهی منتشر شده اما تورم کنترل نشده است. این مساله نشان می‌دهد که سازوکار اجرای دولت برای اوراق بدهی هم صحیح نبوده و احتمالاً بانک‌ها با اضافه برداشت خود از بانک مرکزی که به معنی بسط پایه پولی است خریدار اوراق بدهی دولت بوده‌اند.»

اولویت سوم: بهبود اوضاع اقتصادی

ندری در مورد اینکه آیا اولویت سوم می‌تواند اصلاح نظام بانکداری باشد، ادامه می‌دهد: «در فاز سوم بهبود اوضاع اقتصادی دیگر نمی‌توان تنها به اصلاح نظام بانکداری قائل بود چرا که باید همه ساختارهای اداری، نظام بیمه‌ای، سازمان‌های تأمین اجتماعی و... را مدنظر داشت. هرکدام از این بخش‌ها نیازمند تحولی عظیم است که به تنهایی با حل یکی از آنها نمی‌توان به جایی رسید. باز هم تأکید می‌کنم که مهم‌ترین مساله‌ای که برای شروع تحول لازم است، تغییر مدیران ناکارآمدی است که در این بخش‌ها سال‌هاست که مشغول به کارند. چنین مدیرانی عامل اصلی وجود انحصارات متعدد و ضد‌مردمی در بدنه اقتصاد و سیاست جامعه‌اند که در نهایت باعث بی‌اعتماد شدن عاملان و فعالان اقتصادی و اجتماعی خواهند بود.»

آیا بازگشت اعتماد عمومی از مسیر اقتصاد ممکن است؟

ندری در پایان معتقد است: «تنها با پوست‌اندازی در ساختارهای سیاسی است که می‌توان به بازگشت اعتماد عمومی امیدوار بود. لیست مدیران این دولت و نهادهای دیگر نشان می‌دهد که برخی مدیران کشور سابقه ۴۰ ساله در مدیریت دارند که همین مساله دیواری برای کارآمدی سیاست‌ها و مدیران است. بنابراین راه ورود مدیران جوان نخبه به ساختار سیاسی و اقتصادی سخت است و تا این مساله که بانی تحولات عظیمی است رخ ندهد، اعتماد عمومی برنخواهد گشت. بازگشت اعتماد عمومی از آن جهت با اهمیت است که اجرای هرگونه سیاست اجتماعی، اقتصادی و... نیازمند داشتن سرمایه اجتماعی قوی برای بازخورد و خروجی مثبت از سیاست است که در غیر این صورت قدمی از قدم پیش نخواهد رفت.»